

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An duæ Causæ possint esse sibi invicem Causæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

VII.

Probatur Conclusio ultimò
à pari. Nulla res potest esse sui ipsius subiectum, neque etiam sui ipsius forma, ergò nequit etiam idem esse sui ipsius causa efficiens. Probatur consequentia, quia, sicut se habet materialis causa ad esse alicujus materiale, & formalis ad esse alicujus formale, ita etiam se habet efficiens, ad esse efficienter à se productum, ergò.

VIII.

Dices: Disparitatem esse, quia causalitas materiæ, vel est unio, vel necessariò requirit unionem, unio autem necessariò requirit extrema realiter distincta. Contrà, Unio non magis requirit extrema realiter distincta, quam actio, cum hæc tam bene sit quid relativum, ac illud & qui negaret, actionem non requirere extrema realiter distincta, posset etiam negare unionem requirere, ergò.

QUÆSTIO II.

An dua Causa possint esse sibi invicem Causa?

I.

Sensus questionis ponitur.

Aliud est quærere, an plures cause possint in idem coincidere, ita, ut idem sit causa efficiens simul, materialis & finalis: Aliud, utrum una causa, quæ producit unum effectum, ab eodem pro instanti produci possit, ita, ut effectus ille productus habeat rationem causæ, & causa productiva hujus effectus nunc simul rationem effectus. Primum enim contingere posse, imò frequentè contingere, patet de voluntate, quæ volitionem producit eandemque recipit, idque propter sui perfectionem, vel propter aliam aliquam perfectionem, adeoque simul habet rationem causæ efficientis, dum producit rationem causæ materialis, dum recipit, & rationem causæ finalis, dum aliquid propter aliud agit, & quamvis illa receptio non habeat rationem causæ materialis ex qua, habet tamen rationem causæ materialis in qua, similiter discursi de intellectu potest, Et à fortiori de intellectu & volitione, quarum qualibet habet rationem causæ formalis, dum in sua potentia recipitur, rationem materialis causæ, dum in iis multæ relationes fundari possunt, rationem causæ efficientis autem, quia respectu habituum generatorum efficienter concurrunt, Et denique causa finalis dici possunt, respectu multorum mediorum, quæ ad ipsas possunt concurrere.

II.

Comparatio causarum potest dupliciter fieri.

Quòd secundum attinet, & est, quòd propriè in titulo quæritur, sciendum, quòd dicta comparatio inter causas possit dupliciter fieri, vel quoad entitatem ipsarum causarum, vel quoad causalitatem earundem, idque vel in eodem genere, vel in diverso: Si in eodem genere conferantur, tunc sensus est, an illa causa, quæ materialiter aliquid produxit, ab eodem effectu suo materialiter produci possit, & quæ efficienter aliquid egit, an iterum efficienter ab eodem agi possit: exemplum sit, an Ignis A qui produxit Ignem B possit ab eodem igne B produci pro eodem instanti suæ productionis, & sic de ceteris.

Si in diverso genere comparentur, tunc sensus est, an illud, quod est effectus alicujus rei in genere causæ efficientis, possit esse ejusdem rei causa in genere causæ materialis vel formalis, aut finalis; item, an illud, quod est effectus alicujus rei in genere causæ materialis, possit esse ejusdem rei causa in genere causæ formalis, efficientis & finalis, & sic de aliis, ita, ut una semper cum tribus comparetur. Quibus præmissis, Putat Vasquez, Rivius, Connimb. & alii, unam eandemque causam posse habere rationem causæ, & respectu effectus à se producti, rationem effectus, & econtrà, ita, ut libenter admittant inter causas mutuam causalitatem. Scotiffæ tamen communiter, cum pluribus Recentioribus, id simpliciter negant. Ita Hurtadus, Arriaga, Oviedo, cum quibus etiam sentendum censo, interim prius aliam collationem causarum expendendo

Dico I. Si comparentur causalitates quæ exor causarum ad se invicem, finis est causa efficiens, efficiens tam materiæ, quam forma, sed non econtrà.

Probatur breviter. Ideò enim effectus causat, quia movetur à fine, & ideò educitur forma de potentia materiæ, quam formæ, licet non econtrà.

Dico 2. Comparando has causas ad effectum, secundum causalitates suas, omnes dicunt essentialem ordinem & necessariam concomitantiam ad se invicem. Ita Scotus 2. d. 5. q. 8. n. 11. ubi dicit: Efficiens non prius causare compositum, quam materiam, licet prius perfectione causæ.

Probatur Conclusio: Impossibile est, finem movere, nisi efficiens moveatur ad agendum, nec efficiens creatum moveri potest, nisi dependentèr à materiæ, cum creatè nequeat, nec potest agere dependentèr à materiæ, nisi formam producat, quæ iterum dependentèr à materiæ produci nequit, nisi illam uniat materiæ, nec uniri potest, nisi resulter compositum, cum sint causæ necessaria, sufficienter applicatæ, ergò, comparando causas ad effectum, secundum causalitates, dicunt necessariam ordinem, & dependentiam ad se invicem. Et in hoc sensu causa dicuntur esse sibi invicem causa.

Dico 3. Materiæ & forma, non possunt se invicem causare quoad entitatem. Ita Doctor. 2. d. 12. q. 2. D. Thomas, Albertus M.

Probatur Conclusio: Materiæ est prius, saltè naturæ, quam sit forma, ergò materiæ non potest causari à forma. ant. patet, quia materiæ est primum subiectum omnium formarum substantialium, & earum causa: probatur consequentia; Illud non potest causari ab alio posteriori, quod prius illo existit, sed materiæ prius existit, quam forma, ergò forma non potest causare materiæ. Nec refert, quòd forma dicatur materiæ dare esse informatum, quia hoc esse non est entitativum, sed tantum extrinsecum, secundum denominationem: Conclusio autem loquitur de causatione, secundum entitatem.

Dico

Dico 4. Nulla duae causae sive in eodem genere, sive in diverso, possunt se invicem causare per verum influxum physicum in seipsas influendo. Ita Auctores pro sententia negativa.

Probatur primò: Omnis effectus qualitercunque productus, & in quocunque genere, praesupponit pro priori suam causam; ergò nulla duae causae possunt se invicem causare: probatur consequentia: omnis causa nequit operari, nisi prius existat, quia operari sequitur ad esse; ergò causa, quae producit effectum, nequit ab eodem produci, quia ut producat supponitur existere, nihil autem existens, sive per seipsum, sive per alium denuò producitur, si non prius destruat, ergò. Nec etiam effectus poterit produci, quia si iterum causa est respectu alterius, necessariò prius existere debet.

Probatur secundò: Si duae causae possent se invicem causare, sequeretur, quòd nullo efficaci argumento posset ostendi existentia primae causae, quae sit Deus, sed hoc est absurdum, cum Philosophi solo lumine naturae deprehenderint, esse tale principium, & Causam primam improductam, ergò: probatur sequela: Quia unicum argumentum, quo utitur etiam D. Augustinus & Bernardus supra, quo probamus existentiam causae primae & improductae, est, quòd aliquando sicuti debeat in productione rerum, in aliquo principio improducto, quòd ab alio scilicet non esset, sed hoc argumentum infirmum esset & debile, ergò: probatur minus, quia dici posset, effectum illum primò productum, mutuo produxisse suam causam; ergò non esset principium, quo posset efficaciter demonstrari principium primum improductum.

Probatur tertio ex multis absurdis, quae sequerentur: Nam si possent duae causae se invicem causare, sequeretur, quòd idem esset prius & posterius, dependens & independens, existens & non existens, causa & effectus, sed ista semper pro absurdis sunt habita, ergò: probatur sequela, quia in quantum esset causa, esset prior, independens & existens, cum omnis causa existere debeat pro priori ante effectum, & hic ab illa debeat dependere; deinde esset etiam posterior, dependens & non existens, quia haec omnia sunt praedicata effectibus particulariter convenientia.

Dices: Haec tantum probare, quòd duae causae in eodem genere non possint sibi esse invicem causae, non verò quòd minus possint esse in diverso. Sed Contra, sive causae considerentur in eodem genere, sive in diverso, semper currunt argumentorum rationes, nam quaelibet causa praesupponitur existere ante suum effectum, & nulla causa potest producere illud, quòd jam existit, nec ulla agit, nisi omnibus ad agendum requisitis positis, inter quae principem locum obrinet existentia.

Dices: Causam non existere secundum illud esse, secundum quòd per effectum suum, tanquam per causam, producitur, adeoq; cum diversum sit esse, poterit illud ab alia causa acquirere. Sed Contra: Esse causarum, secundum entitatem, est indivisibile; ergò non po-

terit amplius illud acquirere, quòd si verò instantia vellet, quòd causa per effectum posset acquirere aliquod extrinsecum, non est ad propositum; tum, quia Conclusio loquitur de esse entitativo: tum, quia illud aliud esse, secundum aliam rationem, de quo non inficior, aliquas causas posse esse sibi invicem causas, quia hoc nihil aliud esset, quam quòd idem, secundum diversum respectum, possit habere rationem causae efficientis, formalis & materialis, hoc tamen non est se mutuo causare.

Arguitur: Possunt duae causae se invicem mutuo conservare; ergò etiam possunt se invicem producere: patet consequentia, quia non requiritur major virtus ad aliquorum productionem, quam ad eorum conservationem: probatur ant. quia duo carbones sese mutuo conservant, ita, quòd non extinguantur tam cito, quam si essent separati, item calor conservat ignem & ignis calorem, similiter manus conjunctae conservant calorem inter seipsas effective: ergò. **R.** negando ant. ad probationem ejus nego, duos carbones duasve manus calidas, aut ignem, calorem, & e contra conservare conservatione propriè dicta, quia haec non est conservatio, nisi impropriè dicta, in quantum videlicet, duo carbones, & duae manus calidae fortius possunt resistere agentibus contrariis extrinsecis, quam si essent separatae, dicitur enim ordinariè, virtutem unitam fortiozem esse. Calor similiter conservat ignem tantum per modum alicujus conditionis & necessariae dispositionis; Quare in forma directè responderi posset, distinguendo ant. Possunt duae causae se invicem conservare conservatione propriè dicta, nego ant. impropriè dicta, concedo ant. & distinguo similiter consequens; ergò possunt se aliqua mutuo propriè & directè producere, nego consequentiam, impropriè & indirectè, concedo consequentiam, sed nihil est contra Conclusionem, patet distinctio ex dictis.

Instatur: Possunt se aliqua duo conservare directè; ergò nulla solutio: probatur ant. Actus directè conservat habitum, & habitus directè conservat actum, quia etiam eundem producit, veluti altera concausa. Sed **R.** negando ant. cum sua probatione, quia non idem actus, qui conservat, seu intendit habitum, eundem produxit, sed alii antecedentes, adeoque nec conservant nec causant se mutuo. Deinde actus quicumque etiam ille, qui ex habitu procederet, producit suam causam, quia causa ejus est non modò habitus, sed etiam potentia, quam actus nullo modo attingit. Imò, loquendo etiam de habitu praeciso, actus, qui ab eo procedit, non dat ei esse simpliciter, sed ante eum jam praesupponitur, vel si non praesupponitur (si esset actus ille, qui produceret habitum) tunc non procederet ab habitu. Similis instantia solet fieri de pluvia, quae est causa vaporum, & vapores iterum sunt causa pluviae, nam eodem modo responderetur, scilicet, non esse eandem pluviam, quae causat vapores & eam, quae à vaporibus causatur, sed diversam, adeoque non sunt duae causae, quae se invicem mutuo causarent, & sibi esse darent.

XI.
Argumentum in contrarium.

Urgetur: Duo baculi, duae trabes deorsum cadentes possunt sibi idem esse dare; ergo adhuc duae causae possunt seinvicem causare; probatur ant. quia si duae trabes caderent in extremitate superiori, ita possunt coincidere, ut angulum facientes, qualibet alteram impediatur ab ulteriori casu, ergo. *ix.* dist. ant. Duae trabes possunt sibi invicem esse dare, secundum entitatem, nego ant. possunt sibi esse dare ubi cationis, transeat ant. & nego consequentiam. Itaque, licet duae trabes erectae primitus, & postmodum cadentes triangulum quasi faciant, & una alteram sustentet, una alteram tamen non producit, sed tantum qualibet in altera producit aliquid ubi, & sic in se invicem agunt, non aliquid in se ipsis, quoad esse producendo, sed solum aliquid tertium. Et tales plures casus adferri possunt, ut est de aperture fenestrae & ingressu venti, de calefactione piperis & linguae, quia haec non producant seinvicem, quoad esse, sed potius aliquid tertium, quod non est negandum.

XII. **Dico 5.** *Causa finalis, & efficiens possunt esse sibi invicem causa.* Haec etiam est communior, & probatur ex autoritate Aristotelis 1. Phys. l. 30. ubi ait: Sunt praeterea, quae mutuo sunt sibi causae, ut exercitium est causae bonae valetudinis, & haec causa exercitii; at non eodem modo, sed haec ut finis, illud ut principium motus. Nec de hac causa finali potest esse difficultas, quia haec causare potest, dum non existit, adeoque dum illa causat, etiam causari potest, in ceteris vero causis, quae verum, & Physicum influxum praestant, requiritur existentia, adeoque nequeunt causare nisi existant.

Finalis & efficiens possunt esse sibi causa.

QUAESTIO III.

An idem numero effectus possit produci à duabus causis totalibus & adaequatis simul?

I. *Quaestio est de duabus causis eiusdem ordinis.*

Tota hujus quaestiones difficultas procedit de duabus causis eiusdem ordinis, nam effectum aliquem dependere à duabus causis totalibus diversi ordinis, res est in confesso apud omnes, qui Deum perhibent concurrere ad omnes effectus causarum secundarum; Deinde illae causae adaequatae & totales debent etiam esse eiusdem generis, nam à duabus causis, imò ab omnibus quatuor generibus causarum quasi omnem, saltem in liberè agentibus, dependere effectum, etiam non negatur, unde quamvis possit quaestio moveri, de duabus causis materialibus, de duabus formalibus &c. potissimum tamen cardo vertitur de efficientibus, an videlicet in genere causae efficientis idem effectus simul & semel possit dependere à duabus totalibus, & adaequatis causis.

Pro resolutione quaestiones, Notandum est ex dictis, causam efficientem totalem esse in duplici differentia, alia enim est causa totalis totalitate effectus, & alia totalitate causae, illa est, quae attingit totam entitatem eiusdem effectus, ut est potentia intellectiva, & obiectum respectu intellectus, Pater & Mater, respectu prolis. Causa totalis totalitate

Causa, de qua etiam hic est sermo, ea est, quae ita attingit effectum totum, ut per ipsius solius influxum possit hic, & nunc poni & conservari effectus circumscripta quacunque alia causa eiusdem generis & ordinis, sic ignis dicitur esse causa caloris, quia ad eius productionem non indiget ullo concursu alterius causae. Circa quam materiam triplex est sententia: Prima adscribitur Occamo & sequacibus suis putantibus, quod naturaliter idem effectus possit dependere à duabus causis totalibus, quos nonnulli Recentiores etiam sequi videntur. Altera sententia huic è diametro opposita, est Doctoris mox citandi cum suis, & Thomistis gravioribus ex D. Thoma 1. p. q. 52. art. 3. &c. qui omnes docent, id neque divinitus fieri posse. Tertia est Recentiorum communiter, qui media incedunt via, unde dicunt, naturaliter id quidem contingere non posse, bene tamen supernaturaliter. Ita Fonseca, Ruvius, Suarez, Murcia, Amicus, Arriaga &c. Verumtamen conformiter Scoti principii Resolutive

Dico: *Idem numero effectus (de hoc enim solummodo controversatur) nec supernaturaliter produci potest, simul & semel à duabus causis totalibus & adaequatis.* Ita Doctor 1. d. 2. q. 3. & 2. d. 20. q. 2. & in 3. d. 1. q. 2. ac 4. d. 10. q. 2. &c.

Probatur primo Rationibus ex eodem desumptis, ex primo: Implicat idem secundum idem, simul & semel, per se & adaequate dependere, & non dependere ab alio, sed si duae causae totales possent simul producere eundem effectum, sequeretur, idem simul & semel dependere & non dependere, ergo: probatur mi. Si ignis C, verbi gratia, adaequate produceretur à causis A & B, tunc necessario dependeret ab harum una, & non dependeret ab altera, verbi gratia, à B, quod probo terminis Scoti: a nullo dependet aliquid essentialiter, quo non existente nihilominus esset, sed si C, habet duas causas reales A & B, in eodem ordine, utrolibet horum non existente, nihilominus esset ipsum C ab altero eorum, quia non existente A, nihilominus erit ipsum C à B, & non existente B, nihilominus erit C, ab ipso A; ergo dependeret effectus C, & non dependeret, quod implicitorium est.

Probatur Conclusio secundo:

Nulla res producta produci potest manens producta; ergo idem effectus nequit dependere à duabus causis totalibus: patet ant. quia productio est à non esse; ergo res producta manens talis produci nequit: probatur etiam consequentia, si idem effectus possit dependere à duabus causis totalibus, possit rem productam manentem productam, reproducere, sed hoc nequit fieri, ergo: probatur sequela, quaecumque res potest secundo rem producere, potest eam secundo producere, poterit eam etiam producere iam productam; Nec refert, quod tunc considerentur causae in eodem instanti producere, quia, si potest rem productam in eodem instanti producere, poterit similiter in quibuscumque sequentibus, cum non sit major difficultas, nec maior requiratur agendi virtus, ergo. Probatur